

משאבים חינוכיים - ישראל במלחמה, אוקטובר 2023.

אנו מודעים למורכבות המצב הנוכחי, במיוחד עבור המורים הישראלים המלמדים בתפוצות. כל יהודי חווה כרגע סערת רגשות, במיוחד מי שיש לו משפחה וחברים בארץ. מדינת ישראל לעד תישאר הבית לכם.

ברצוננו להכיר בכך שתקופה זו הינה קשה במיוחד עבור מורים ישראלים בחו"ל ולהודות לכם על תרומתכם הנוכחית לחוסנו של עם ישראל. אנו מקווים שהחומרים האלה יסייעו לכם אפילו במעט.

באופן אידיאלי, בית הספר הוא מקום של צמיחה, וכדי לאפשר צמיחה זו, אנו מנסים לשמור על בית הספר כמקום שבו התלמידים שלנו יכולים להרגיש בטוחים. למרבה הצער זה בלתי אפשרי להגן על התלמידים שלנו מטראומה, טרגדיה ואובדן.

במיוחד בזמנים של אובדן קהילתי וטראומה, בתי הספר שלנו והתלמידים שלנו מושפעים ממה שקורה. ההתקפה הנוראית על אזרחי ישראל בבוקר שמחת תורה 2023 והלחימה המתמשכת, הרקטות והחדשות על בני משפחה, חברים ושכנים שנהרגו או עדיין נעדרים הותירה את כל העולם היהודי מסוחרר. החדשות הן קשות, וכמורים, אנו נוטים לראות את העולם דרך עדשת המחנך. שלנו - כלומר, איך אני יכולה לעזור לתלמידים שלי להבין את המצב הנוכחי. כרגע, זה יכול להרגיש כמו משימה בלתי אפשרית. לשם כך, הכנו כמה משאבים ופעילויות מעשיות כדי לעזור (לעצמך ולתלמידים שלך) בזמנים קשים אלה:

רקע בסיסי - הנה דף קצר שמסביר את הרקע למלחמה הנוכחית

כתיבת יומן - להלן רשימה של הנחיות לרישום ביומן, לפי רמות לשימוש עם התלמידים שלך.

שיחה - הנה כמה הנחיות וטיפים על מנת לשוחח עם התלמידים שלך על המצב.

פעולה - הנה רשימה של דרכים "להיות מעורבת" או באופן פעיל לעזור במהלך המשבר הנוכחי.

למידה - הנה מערכי שיעור לתלמידים המתמקדים בפרקים של תהילים.

רקע בסיסי למלחמת 2023

איך פרצה המלחמה? ביום שבת, 7 באוקטובר 2023 – שבת וחג – פתח חמאס במתקפת פתע בדרום ישראל. מאות לוחמי חמאס פרצו את הגבול המפריד בין ישראל לרצועת עזה, התפזרו והשתלטו על מספר התנחלויות, הרגו מאות אזרחים, שרפו בתים ורכוש ולקחו מאות נוספים כשבויים לעזה. יותר מ-1200 אזרחים ישראלים נרצחו, בהם מאות במסיבה שנערכה בסמוך לגבול. רבים מהאירועים הללו צולמו בסרטוני וידאו שהופצו ברשתות החברתיות, כולל אלה שבהם נראים פעילי חמאס גוררים אזרחים לתוך כלי רכב כדי להביאם לעזה. ביום ראשון, 8 באוקטובר, הכריזה ממשלת ישראל על מצב מלחמה. מאז פרוץ הגבול, התחוללו קרבות קשים בעיירות ובקיבוצים **בדרום** ישראל. טילים נורו גם לערים ראשיות כמו אשקלון, ירושלים ותל אביב, מה שהוביל למותם ופציעתם של אזרחים נוספים.

מה משמעותה של מלחמה זו? בתוך יומיים בלבד, מספר הנפגעים בקרב אזרחים הוא הגבוה ביותר בכל מלחמה ישראלית מאז 1948. שגרירת ארצות הברית לאנטישמיות, דבורה ליפשיט, בין חוקרי השואה המפורסמים ביותר בעולם, כינתה את התקפות החמאס "המתקפה הקטלנית ביותר נגד יהודים מאז השואה". ליפשיט אמר כי "אין הצדקה לטרור הברברי והנתעב נגד אזרחים ישראלים".

מה זה חמאס? חמאס הוא ארגון פעילים אסלאמי המוקדש להשמדת ישראל. מאז שנת 2007 היא הכוח השולט ברצועת עזה. חמאס ירה אלפי רקטות לעבר ישראל, ביצע תקיפות קטלניות נוספות, ועסק במספר פעולות צבאיות נגד ישראל מאז 2007. ישראל הגיבה בתקיפות אוויריות, ויחד עם מצרים חסמה את רצועת עזה, שולטת בכל גבולותיה ועל מי ומה יכול להיכנס ולצאת, מסיבות ביטחוניות. חמאס מוגדר כארגון טרור על ידי ישראל והמעצמות המערביות, כולל ארצות הברית, קנדה, בריטניה, אוסטרליה והאיחוד האירופי. חמאס ממומן על ידי איראן, המספקת לו כסף, נשק ואימונים.

מהי ואיפה נמצאת רצועת עזה? רצועת עזה היא מובלעת שבה חיים יותר מ-2 מיליון פלסטינים, והיא אחת הצפיפות הגבוהה ביותר בעולם. היא שוכנת בין ישראל, מצרים והים התיכון. ישראל השתלטה בשנת 1967 ונסוגה באופן חד צדדי מהשטח בשנת 2005. מאז שולטת ישראל במרחב האווירי ושולטת במעבר הגבול לישראל. מצרים שולטת בגבולה עם עזה.

כתיבת יומן

כתיבה היא כלי רב עוצמה. הוא מספק פורקן לרגש, ומאלץ את הכותב לחבר בין הלב, המוח והיד כדי לתקשר. הוא גם יוצר תחושה של סדר. כתיבת יומן מאמתת את החוויה של כל אדם, אבל גם יכולה לחבר אותנו אחד לשני.

בזמן של משבר וחוסר ודאות כמו שאנחנו נמצאים בו כרגע, כל הדברים האלה הם אפילו יותר חזקים ובעלי ערך. בנוסף, רישום ביומן יכול לחבר אותנו לעבר ולעגן אותנו בהווה. על ידי מסגור היומן כמו משהו "להסתכל עליו אחורה", אפילו "משהו שתחלוק עם הילדים שלך", אנחנו גם עוזרים לתלמידים לבנות גשר מנטלי, רגשי לעבר עתידם. השורה התחתונה – רישום ביומן הוא דרך לתפוס שליטה בסביבה שבה נראה לנו שזה חסר.

אם תוכלי לספק זמן ומרחב לכתיבה בכיתה שלך, עד 15 דקות, אבל פחות במידת הצורך, זה יכול להיות מאוד תומך עבור התלמידים שלך. זה יהיה אפילו יותר מועיל - להם ואפילו לך - אם תדגמי בעצמך כתיבת יומן בזמן שהתלמידים שלך כותבים.

הנה כמה הצעות עבור הנחיות יומן, עם רמות כיתה מתאימות. אל תהססי להשתמש בכל מה שמתאים לך ולתלמידים שלך ו/או ליצור משלך. (הערה: הרמות המפורטות להלן הן הצעות השתמש בהנחיות הנראות מתאימות לתלמידים שלך, ללא קשר לרמות שצוינו.)

כיתות ד-ה:

1. האם היית פעם בישראל? אם כן, מה מיוחד בישראל? אם לא, איך אתה מדמיין את ישראל?
2. מה הם הדברים שגורמים לך להרגיש טוב יותר כאשר אתה מפחד? מה היית אומר למישהו בגילך שמרגיש ממש מפוחד? איך היית מנסה לגרום להם להרגיש טוב יותר?
3. אילו יכולתם לדבר ישירות עם ה', מה הייתם אומרים? מה היית מבקש? כתוב מכתב לה' או כתוב תפילה משלך שתוכל להגיד.

כיתות ו-ט:

1. האם קיומה של מדינת ישראל גורם לך להרגיש גאה? איך ולמה (או למה לא)?
2. אם היית מבוגר, מה היית אומר למישהו בגילך כדי לעזור לו להתמודד עם פחד? האם הייתם חולקים עם ילדיכם את מה שאתם חווים עכשיו? אם כן, מה היית רוצה לחלוק איתם? איך היית אומר להם?
3. אילו יכולתם לדבר עם ה' עכשיו, מה הייתם אומרים או שואלים את ה'?
4. האם אתה מתחבר לתפילה למען מדינת ישראל ולתפילה לחיילים? למה או למה לא? איזה סוג של תפילה עבור ישראל ו/או החיילים הישראליים היית מחבר?
5. איך אתה מרגיש כאשר ישראל נמצאת תחת מתקפה? למה אתה חושב שאתה מרגיש ככה?

כיתות י-יב:

1. כיצד משפיעה קיומה של מדינת ישראל על זהותך כיהודי? איך זה גורם לך להרגיש?
2. האם אתה מרגיש פגיע באופן אישי כאשר ישראל נמצאת תחת מתקפה? למה או לא?
3. חלק מתפילותינו מבקשות מה' לנקום באויבינו. האם אתה מרגיש שנקמה היא דבר מקובל? למה או לא, באילו נסיבות?

4. איך מתמודדים עם פחד וחוסר ודאות? מה היית מציע כ"שיטות מומלצות" כדי לעזור לאנשים להתמודד עם פחד וחוסר ודאות?

5. האם תפילה ו/או שיחה עם ה' עוזרים לך בזמנים קשים? למה או למה לא?

6. עברו 50 שנה מאז מלחמת יום הכיפורים, הפעם האחרונה שישראל ספגה מתקפת פתע. איך אתה חושב שתזכור את הזמן הזה בהיסטוריה היהודית בעוד 5, 10 או אפילו 50 שנה?

שיחה

ניהול שיחות עם תלמידים/ילדים על ישראל (במהלך מלחמת אוקטובר 2023)

1. בדוקי עם עצמך תחילה – ודאי שאתה מעבדת את האירועים ומרגישה במקום טוב לדבר עם התלמידים שלך. שקולי להתייעץ עם עמית / עמית או יועץ בית הספר לפני שאתה פונה לכיתה שלך.

2. גלה מה הם יודעים – עבור תלמידי חטיבת הביניים ומעלה, סביר להניח שהם שמעו או קראו משהו על המלחמה הנוכחית בישראל. התחלי בשיחה שבה הם יכולים לבטא את מה שהם כבר יודעים. תקני את התפיסות המוטעות בעדינות. ודאי שתלמידים בוגרים מבינים את ההבדל בין חמאס (ארגון טרור) לבין אזרחים פלסטינים ובין מעשי מלחמה ומעשי אכזריות. עייני בגיליון רקע בסיסי.

3. עודדי את התלמידים לשאול שאלות ולענות על שאלותיהם באופן ישיר ככל שתוכלי.

4. דוני איתם בתוכניות בטיחות:

- a. עזור להם להרגיש מועצמים – מי הם המבוגרים בבית הספר ובקהילה שאליהם הם יכולים לפנות אם הם מרגישים חוסר ביטחון?
- b. דברי איתם על מה שנעשה בקהילה כדי להבטיח ביטחון - מאבטחים, תוכניות בטיחות קהילתיות וכו'

5. שים את זה בהקשר:

- a. לילדים צעירים יותר - משחקי תפקידים הם דרכים לדבר ברגישות לאחרים. "היו כמה אירועים עצובים מאוד בימים האחרונים עבור העם היהודי. שמעת על משהו שקרה?"
- b. בחטיבת הביניים/התיכון – אולי נציע הקשר היסטורי ונעזור להם לראות שלאורך ההיסטוריה של מדינת ישראל התמודדנו עם איומים ביטחוניים, ולמרות שסבלנו הפסדים רבים, תמיד ניצחנו. הערה: שיעור היסטוריה אינו הדרך הטובה ביותר לערב את התלמידים בשיחה רפלקטיבית. יש להשתמש בכל הקשר היסטורי כדי להגדיל את הידע וההבנה שלהם ולהניע את השיחה מעבר לרגשות של חוסר תקווה.

6. להיות כנה – שקולי לשתף ברגשות שלך / פחדים (ברמה המתאימה לגיל). זה גם בסדר להגיד "אני לא יודעת".

פעולה

לנקוט בפעולה! דרך אחת להתמודד עם משבר היא להישאר עסוקים. בין אם זה אומר הזדמנויות התנדבות, איסוף תרומות, שיתוף מכתבי תמיכה, או מעורבות פוליטית, תלמידים (ומורים כאחד) עשויים למצוא נחמה גדולה בנקיטת פעולה.

הנה כמה רעיונות לפרויקטים של תלמידים:

- כתיבת מכתבי עידוד ותמיכה לחיילים ישראלים ולמשפחות חיילים ישראלים. ילדים צעירים יותר יכולים לצייר תמונות כדי לשלוח לחיילים. כמו כן, ניתן להשתמש בדפי צביעה של דגלי ישראל, ציורי תמיכה וכו' כדי לקשט בתים, בתי כנסת, בתי ספר וכו'
- לעשות קמפיין וידאו כדי להפגין תמיכה באזרחי ישראל (להצטלם כשמחזיקים שלטי תמיכה ועידוד).
- ביצוע פרויקטים למידה על ערים בישראל או בהיסטוריה הישראלית וכו' ביקור מדומה בישראל/הכותל לתלמידים צעירים יכול לעזור להם להרגיש מחוברים.
- כתבו מכתבים לנציגים/סנטורים מקומיים, הודו להם על תמיכתם בישראל ובקשו את תמיכתם המתמשכת.
- תפילה והשתקפות יכולים לעזור לתלמידים להרגיש מחוברים ופחות לבד. (ישנם פרקים ספציפיים של תהילים / תהלים שניתן לומר כוללים: 121, 130, 20, ו 27. יש עוד רבים.) בקש מתלמיד אחד לקרוא את התפילה לחיילי צה"ל, את התפילה למען מדינת ישראל, לפדיון שבויים, או לשיר מדי יום את "אחינו כל בית ישראל".
- פעילות ברשתות החברתיות עושה את ההבדל! לפרסם מידע פרו-ישראלי/ממים במדיה החברתית, להיות ערני ולהילחם בתעמולה אנטי-ישראלית, להיות פעיל פרו-ישראלי במדיה החברתית.
- ברמת בית הספר, לארגן גיוס כספים עבור חבילות מתנה לחיילים, עזרה עם אלה שפוננו מבתיים (קיבוץ בארי, שדרות ועוד), אמבולנסים של מד"א ועוד. התלמידים יכולים לעזור לארגן, לשתף ולפרסם, לבחור ארגונים נמענים, וכו'
- פעילויות המעודדות סולידריות יכולות להעניק לתלמידים תחושת שייכות וחיבור: ללבוש כחול לבן בבית הספר, ללמוד / לשיר שירים ישראליים, ללמוד עברית "מילה ביום"
- אם לקהילה שלך יש "עיר תאומה", חבר תלמידים לתלמידים ישראלים כדי לתמוך בהם
- הדליקו נר נשמה בבית הספר עם תמונות של אלה שנפלו.
- למד על אלה שנפלו; צור קיר של אלה שנפלו ובצע פעולות הקשורות לאישיות שלהם לזכרם

למידה

שיעור תהילים לכיתות ג' עד ה' (גילאי 8-11)

נתחיל עם קצת מידע רקע כללי על ספר תהילים:

ספר תהילים הינו חלק מספרי התנ"ך והוא ספר שירה המיוחס באופן מסורתי לדוד המלך. היהודים תמיד פנו אל דברי תהילים בזמנים קשים. למרות שאנחנו תמיד יכולים להפנות לה' את התפילות האישיות שלנו, לפעמים קשה למצוא את המילים הנכונות. ישנם פרקים רבים בתהילים המתאימים למצבים שונים. בתוכנית השיעור הזו, נלמד על אחד הפרקים היותר מדוקלמים ומוכרים של תהילים פרק קכ"א.

החומרים הדרושים:

● נייר

● עפרונות צבעוניים או טושים

● דפי תהילים מודפסים

1. שאל את התלמידים לאן הם פונים כאשר הם זקוקים לעזרה. שיערכו סיעור מוחות ביחיד או בזוגות. אם הם לא הוסיפו את ה' או תפילה לרשימה, שאל אותם אם הם רוצים להוסיף אותם לרשימה שלהם.
2. שאלו את התלמידים אילו סוגים של דברים הם עשויים לבקש מה' שיעזור להם. בקש מהם לבחור פריט אחד מתוך רשימה זו ולצייר תמונה.
3. הוראות: קראו את הפרק הזה של תהילים. בחרו כמה תמונות (למשל הרים, שמש / ירח וכו') וציירו אותם על הדף שלך מסביב לתהילה.
4. חבר תפילה משלך! מה אתה רוצה לבקש מה' ברגע זה? אילו תמונות ורעיונות תכלול? התלמידים יכולים לכתוב תפילה ולהמחיש, או לצייר כמה תמונות שיעזרו להם להתחבר לתפילה / דקלום של תהילים.

לתלמידים מכיתה ח' (גיל 13) ומעלה:

תהילים 121 ותהילים 130

ראשית, יש לתלמידים ללמוד את 2 הפרקים של תהילים בחברותות. תנו להם לכתוב את המחשבות שלהם ולשאול שאלות.

לאחר מכן, יש לתלמידים לעבור חלק או את כל השאלות השתקפות. אלה יכולים להיעשות בנפרד, בחברותות, או באמצעות כלי דיון בכיתה (כמו "לוח גרפיטי" או "הליכת גלריה"). זכור כי לא כל השאלות האלה יתאימו לכל התלמידים שלך. בחר את אלה שיעבדו בכיתה שלך.

לבסוף, בחר אחת מפעילויות הלמידה בתחתית הדף, או תציע לתלמידים לבחור אחת שפונה אליהם.

שאלות מנחות לחקירה רפלקטיבית של טקסטים אלה:

:121

1. מה פירוש "ההרים" בפסוק הראשון? למה לדעתך משתמשים בדימויים?
2. שימו לב כי הפרק הוא בגוף ראשון ("עזרי"). האם אתה מרגיש קשר אישי עם ה' אם כן, מתי אתה מרגיש את זה הכי חזק? אם לא, האם אתה חושב שניתן לעבוד על זה?
3. מהן הדרכים השונות שבהן מתייחס ספר תהילים לה' בפרק זה? האם אתה מתחבר לאחד מהם באופן ספציפי? -למה?
4. האם אי פעם הרגשת שה' עזר לך ישירות?
5. באילו רגעים (מבחינה היסטורית) העם היהודי חווה את ישועתו הישירה של ה'?

:130

1. מה לדעתך הכוונה ב"ממעמקים"? מה הם רגעי ה"ממעמקים" שלך?
2. האם אי פעם צעקת לה' או התפללת אליו כשהיית בנקודת שפל? התלמוד (ברכות י"ב) לומד מהתהילה זו שעלינו לקרוא לה' ממעמקים ולכן בבתי כנסת רבים, החזן מתפלל ממקום נמוך יותר משאר הקהילה. למה אתה חושב שעושים זאת? איך זה יכול להשפיע על התפילה?
3. האם זה עוזר לך להשתמש בטקסט קבוע בשיחה עם ה' / כשאתה מבקש עזרה מה'?
4. באילו מילים הייתם משתמשים כשאתם קוראים לה' בזמנים חשוכים?
5. כיצד ניתן לשמור על האמונה בזמנים אפלים מאוד? איזו עצה היית נותן לאדם שנאבק עם אמונה בזמנים קשים?

פעילות לימודית:

- 1) צילום: יש תלמידים לבחור תמונה אחת מאחד התהילים, באמצעות הטלפון או המצלמת שלהם, צלם משהו שמתחבר לתמונה או לנושא. לאחר מכן תוכל ליצור קיר תמונות כיתתי או מצגת שקופיות של תמונות הקשורות לתהילים. זה יכול לשמש בכל פעם שאומרים את התהילים האלה בכיתה.
- 2) אמנות - זהה לעיל, אבל באמצעות חומרי אמנות אחרים (צבע, חימר, נייר / סמנים, קולאז' עם מגזינים וכו')
- 3) השוואה וניגוד בין 2 הפרקים. שניהם משמשים באופן מסורתי בזמנים של מצוקה, אבל יש נושאים שונים / רעיונות. בקש מהתלמידים לזהות קווי דמיון והבדלים ולאחר מכן להחליט איזה תהילה הם יבחרו ומדוע.
- 4) מוסיקה – תנו לתלמידים להקשיב לכמה מהגרסאות המוזיקליות הרבות או העיבודים של התהילים הללו ולבקש מהם להקליט את מחשבותיהם / רעיונותיהם תוך כדי האזנה. אילו נקודות מבט או רעיונות חדשים עלו כאשר הם הקשיבו למילים במקום לקרוא אותן? הזכירו לתלמידים שתהילים הם, במהותם, שירים. להלן כמה גרסאות (אנא הקפד להקשיב תחילה ולבחור אלה המתאימים לכיתה שלך)

1. <https://www.youtube.com/watch?v=mAtlSi8WhKY>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=xNDSbWm3upg>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=IGnfwtlqZ2M>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=QSFJNqzMZaE>
5. https://www.youtube.com/watch?v=xi_l2HEMlyM

שיעורים על שירי תקווה

ימים של שקט

קהל היעד: יסודי גבוה / חטיבת הביניים | רמת עברית: בינונית

המילים:

ימים של שקט

מילים: ירדן בר כוכבא

לחן: אבי גרייניק

הנה הם באים ימים של שקט
אחרי הרעש הגדול והנורא
אפשר לנוח קצת על המרפסת
ולאסוף את שברי הסערה

הנה הם באים ימים של שקט
כבר שכחתי איך שהם נראים
אפשר עכשיו לפתוח את הדלת
לשלוח אל הרוח ציפורים

הנה הם באים ימים של שקט
נצא אל החלון לראות
אם כלו כבר המים
אולי כבר יש באופק אדמה
זוגות זוגות
נצא זוגות זוגות
נביט אל השמיים
נחכה ביחד ליונה.

הנה הם באים ימים של שקט
אחרי שכבר איבדנו את הכל
תשב איתי עכשיו על המרפסת
תבכה איתי ביחד על אתמול

הנה הם באים ימים של שקט
שנינו כאן ביחד על ההר

המים כבר ירדו ויש גם קשת
אפשר לקום, סוף העולם עבר.

[קישור חיצוני לביצוע השיר ביוטיוב](#)

הצעות לפעילות:

הכנה

1. רמה בסיסית: מה ההיפך? שחקו בקווזלט הזה ולמדו מילים והיפוכן.

קל מאוד, נכון? עכשיו, חברו בקו!

מחר		לרדת
רעש		אתמול
לנוח		הולכים
לקום		שקט
אדמה		לעבוד
לעלות		שכחתי
לפתוח		שמיים
זכרתי		לסגור
באים		שבת

ומה פירוש המילים הבאות? חפשו במילון!

מרפסת: _____

סערה: _____

קלו (לכלות): _____ (בפרשת נח כתוב "קלו" במשמעות דומה)

אופק: _____

2. רמה מתקדמת:

מבוא למורה: השיר "ימים של שקט" מביע מסר של תקווה והתאוששות אחרי חוויה קשה כמו פיגוע, מתקפה, מלחמה וכד'. לשם כך, יש בשיר ארמזים מקראיים ברורים הנוגעים בסיפור הידוע של נח והמבול: הסערה, "אם כלו כבר המים", היונה, "זוגות-זוגות" וכו'. במטרה להנגיש את מלוא מסר השיר ללומדים הצעירים, כדאי להתייחס לסיפור המקראי לפני לימוד השיר עצמו, ובמיוחד לסמליות הנובעת ממנו, שהיא הכרחית להבנת היצירה.

צפו בסרטון על פרשת נח [בעברית](#) (פרויקט 929) או [באנגלית](#) – (G-dcast, BimBam) שימו לב! יש כתוביות זמינות בכמה שפות. אחר כך, השלימו את הפסקה במילים הנכונות:

המילים: זית, צדיק, קלו, יונה, תיבת עץ, אדמה, מבול

יִנַּח אֵישׁ _____ תָּמִים הָיָה בְּדֹרְתָיו, אִפְשָׁר לִקְרֹא בַסֵּפֶר בְּרֵאשִׁית ו', ט'. לִפִּי הַתּוֹרָה, נֹחַ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ קִיבְלוּ מִשִּׁמְיָה עֲנִיקֵי: לִבְנוֹת _____ עֲנִיקֵי גַם הָיָה, כְּדִי לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ זֹגוֹת שֶׁל חַיּוֹת וּבַהֲמוֹת וּכְכֹה לְהַצִּיל אוֹתָם מִהַ _____ - הַגֶּשֶׁם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁה' יִשְׁלַח עַל הַ _____.

ומה היה אחר כך? זה סיפור ידוע! כדי לדעת אם המים כבר ירדו (או, כמו שכתוב בתורה, "הַ _____ המים מעל פני האדמה"), שלח נח ציפורים: קודם עורב ואחר כך _____ (פעמיים), שחזרה אל התיבה ועלה של _____ בפיה. ומאז ועד ימינו, אלה סמלי שלום לעולם כולו.

*בראשית ח', ח'

לימוד השיר

האזינו לשיר "[ימים של שקט](#)", מאת ירדן בר כוכבא ואבי גרייניק, וסמנו את המילים הנכונות תוך כדי שמיעה

הנה הם באים ימים של שקט
אחרי הרעש הגדול והנורא / והתורה
אפשר לנוח קצת / כבר על המרפסת
ולאסוף את שברי הסערה

הנה הם באים בנים / ימים של שקט
כבר שכחתי איך שהם נראים
אפשר עכשיו לשלוח / לפתוח את הדלת
לשלוח / לפתוח אל הרוח ציפורים

הנה הם באים ימים של שקט
נצא אל החלום / החלון לראות
אם קלו כבר המים
אולי כבר יש באופק אדמה / הגנה
זוגות זוגות
נצא זוגות זוגות

נביט אל השמיים
נחפש / נחכה ביחד ליונה.

הנה הם באים ימים של שקט
אחרי שכבר עבדנו / איבדנו את הכול
תשב איתי עכשיו על המרפסת
תבכה איתי ביחד / בפחד על אתמול

הנה הם באים ימים של שקט
שנינו כאן / כן ביחד על ההר
המים כבר ירדו ויש גם קשר / קשת
אפשר לקום, סוף העולם עבר

שאלות הבנה והבעה

א. לדעתך, מה כוונת המילים "אחרי הרעש הגדול והנורא"? האם יש רק תשובה אחת לשאלה זו?

ב. יש בשיר כמה שורות המביעות תקווה, לדוגמה: "אפשר לנוח קצת על המרפסת". מצאו ביטויי תקווה נוספים (לפחות שלושה):

ג. אילו אלמנטים (סמלים, רמזים) מפרשת נח אפשר למצוא בשיר? אתגר: כתבו ליד כל מילה את הפסוק שבו היא מופיעה. חפשו בבראשית, פרקים ו' – י"א.

ד. מדוע, לדעתך, המשורר בחר בסיפור המקראי של נח כדי לכתוב שיר כזה?

ה. בסוף השיר כתוב: "אפשר לקום, סוף העולם עבר". פעם קרה לך משהו שגרם לך לחשוב "זה סוף העולם"? איך אפשר להתגבר על מצבים כאלה?

פעילות יצירתית

א. בחרו בשורה אחת או שתי שורות מן השיר ועצבו בהן תמונה. אפשר לעבוד ידנית או להשתמש בתוכנת עיצוב דוגמת CANVA.

ב. איפה הייתם רוצים לתלות את התמונה הזאת? או למי הייתם נותנים אותה במתנה ולמה?

על כל אלה

שיר זה הוא פרי עטה של נעמי שמר, אחת המשוררות, המוזיקאיות והפזמונאיות החשובות בתולדות מדינת ישראל. לדבריה, השיר נולד בעקבות מצב משפחתי קשה במטרה לעודד ולנחם את אחותה רותי. עם זאת, השיר הפך מהר מאוד לפופולארי ביותר בישראל ובקהילות יהודיות ברחבי העולם. "על כל אלה" הוא מעין תפילה אישית, המביעה בקשה לאל שיגן וישמור על כל היקר לדוברת במעגלי הפרט, המשפחה והאומה.

קהל היעד: חטיבת ביניים | רמת עברית: בינונית-מתקדמת

המילים / ביצועים מוצעים:

על כל אלה

מילים ולחן: נעמי שמר

שמור אלי על זה הבית,
על הגן, על החומה
מיגון, מפחד פתע
וממלחמה.

על הדבש ועל העוקץ,
על המר והמתוק,
על בתנו התינוקת
שמור אלי הטוב.

שמור על המעט שיש לי
על האור ועל הטף
על הפרי שלא הבשיל עוד
ושנאסף.

על האש המבוערת,
על המים הזכים,
על האיש השב הביתה
מן המרחקים.

על כל אלה...

על כל אלה, על כל אלה,
שמור נא לי אלי הטוב.
על הדבש ועל העוקץ,
על המר והמתוק.
אל נא תעקור נטוע,
אל תשכח את התקווה
השיבני ואשובה
אל הארץ הטובה.

מרשרש אילן ברוח,
מרחוק נושר כוכב,
משאלות ליבי בחושך
נרשמות עכשיו.

אנא, שמור לי על כל אלה
ועל אהובי נפשי
על השקט, על הבכי
ועל זה השיר.

על כל אלה...

קישורים לביצועים של השיר: [צמד יונינה](#) / [קולולם](#) / [עדן אלנה](#) / [נעמי שמר](#)

הצעות לפעילות:

- הכנה (הקליקו כאן)

כתבו/הגידו מילים וביטויים הקשורים לתמונה של הדבורה (הצעות למורה): דבורה, פרח, דבש, אביב, מתוק, עוקץ, טבע, 'ארץ זבת חלב ודבש', 'מעז יצא מתוק').

- אוצר מילים (הקליקו כאן)

התאימו את המילים לתמונות. אפשר להיעזר במילון או באתרי אינטרנט לחיפוש המילים החדשות:

דבש, עוקץ, מר, מתוק, שב, תעקור (לעקור), חומה, טף, פרי, אילן, חושך, בכי, משאלה (משאלות)

- האזנה

✓ השלימו את השיר במילים שלמדתם בתרגיל הקודם

על כל אלה

על ה _____ ועל ה _____ ,
על המר וה _____ ,
על בתנו התינוקת
שמור אלי הטוב.

על האש המבוערת,
על המים הזכים,
על האיש ה _____ הביתה
מן המרחקים.

על כל אלה, על כל אלה,
שמור נא לי אלי הטוב.
על הדבש ועל ה _____ ,
על המר והמתוק.
אל נא _____ נטוע,
אל תשכח את התקווה
השיבני ואשובה
אל הארץ הטובה.

שמור אלי על זה הבית,
על הגן, על ה _____ ,
מיגון, מפחד פתע
וממלחמה.

שמור על המעט שיש לי,
על האור ועל ה _____
על ה _____ שלא הבשיל עוד
ושנאסף.

על כל אלה...

מרשרש _____ ברוח,
מרחוק נושר כוכב,
ליבי בחושך
נרשמות עכשיו.

אנא, שמור לי על כל אלה
ועל אהובי נפשי,
על השקט, על ה _____
ועל זה השיר.

על כל אלה...

✓ הבנה והבעה

1. בשיר יש מילים "יפות" או חיוביות (+) וגם מילים "עצובות" או שליליות (-). סדרו אותן בטבלה:

כוכב, בכי, בית, פחד, מים זכים, דבש, מר, אלי הטוב, תקווה, הארץ הטובה,

מלחמה, אהובי מתוק, תינוקת, נפשי, חושך

מילים חיוביות (+)	מילים שליליות (-)

2. בפזמון כתוב: "על כל אלה / שמור נא לי, אלי הטוב". על מה מבקשים מהאל שישמור?

3. לדעתכם, למה המשוררת מבקשת מהאל לשמור גם על דברים שליליים כמו עוקץ ומר?

4. יש בשיר ביטויים מן התנ"ך. חפשו בתנ"ך את הפסוקים הבאים, גלו מהם הביטויים וכתבו אותם!

תהילים ג', ב': _____

איכה ה, כ"א: _____

● פעילות יצירתית

אומנות: איך הייתם מציירים* את הבית היפה הבא?

מרשרש אילן ברוח,
 מרחוק נושר כוכב,
 משאלות ליבי בחושך
 נרשמות עכשיו.

*אפשר להשתמש בחומרים שונים ומגוונים: צבעי גואש, פנדה, פלסטלינה, חומרים ממוחזרים, תוכנת איור דיגיטלית וכד'.

כתיבה יוצרת: התפילה והמחשבות החיוביות עוזרות לנו לשמור על תקווה, והתקווה עוזרת לנו להמשיך קדימה גם בזמנים קשים... על מה הייתם מבקשים מאלוהים שישמור לכם? כתבו* בית אחד או שני בתים נוספים לשיר, כרצונכם.

*יודעים לנגן? אוהבים לשיר? אפשר להקליט את הבית שכתבתם ואת פזמון השיר ואולי להעלות לרשת החברתית של בית הספר...

